

Uchwała Nr LXXVII/76/2018

Rady Gminy w Birczy

z dnia 12 lipca 2018 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Bircza na lata 2018 – 2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.) - **Rada Gminy w Birczy**

uchwała, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Bircza na lata 2018 – 2020 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonywanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bircza.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 lipca 2018 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY W BIRCZY

mgr inż. Wojciech Bobowski

Załącznik

do uchwały Nr LXXVII/76/2018

Rady Gminy w Birczy

z dnia 12 lipca 2018 roku

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020

1. WPROWADZENIE

Rodzina stanowi podstawową komórkę społeczeństwa i naturalne środowisko wychowawcze dziecka, które oddziałuje na jego osobowość przekazując mu swój system wartości, tradycje i obyczaje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Rodzina jest najbardziej stabilnym dla dziecka punktem odniesienia oraz źródłem zaspokajania jego potrzeb zarówno w sferze psychicznej, jak i materialno – bytowej. Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem wypełniająca swoje zadania stanowi dla swoich członków, a przede wszystkim dla dzieci, źródło poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których najniebezpieczniejsze są zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie może uczynić daną rodzinę dysfunkcyjną, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Uzależnienia, przemoc, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, które mają charakter złożony, wymagający interdyscyplinarnych rozwiązań. W przypadku dezorganizacji rodziny nie spełnia ona swoich podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego też, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Polityka prorodzinna powinna bowiem odpowiadać na współczesne wyzwania wynikające z przemian rodziny i uwarunkowań oddziałujących na jej funkcjonowanie. Powinna być ukierunkowana na wspieranie i pomoc w przezwyciężaniu trudności, a w konsekwencji na usamodzielnienie poprzez wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej.

Gminny program wspierania rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania, w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania powinny koncentrować się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

2. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z artykułem 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz.U. z 2016 roku poz. 332 z późn. zm.) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

W świetle zadań ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji.

Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w gminie Bircza na lata 2018 – 2020. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Podstawa prawna:

Gminny Program wspierania rodziny w Gminie Bircza na lata 2018 – 2020 jest spójny z kierunkami działań przyjętych w szczególności w następujących aktach prawnych:

- a) Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 575)
- b) Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 930)
- c) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 1390)

3. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA W GMINIE BIRCZA

Gmina Bircza to gmina wiejska położona w województwie podkarpackim w powiecie przemyskim, na terenie Pogórza Przemyskiego. Wchodzi w skład transgranicznego mikroregionu Dolina Wiaru. Powierzchnia gminy to 254,49 km², a tworzy ją miasto Bircza i 24 sołectwa: Bircza, Boguszówka, Borownica, Brzeżawa, Brzuska, Huta Brzuska, Jasienica Sufczyńska, Jawornik Ruski, Korzeniec, Kotów, Kuźmina, Leszczawka, Leszczawa Dolna, Leszczawa Górna, Lipa, Łodzinka Górna + Łodzinka Dolna, Malawa + Dobrzanka, Nowa Wieś, Roztoka, Rudawka, Stara Bircza, Sufczyna, Wola Korzeniecka, Żohatyn. Liczba mieszkańców Gminy Bircza wynosi 6666. (Źródło: Ewidencja Ludności Gminy Bircza stan na 31.12.2017r.)

Liczba mieszkańców Gminy Bircza zameldowanych na pobyt stały:

1. Bircza	1046
2. Boguszówka	82
3. Borownica	113
4. Brzeżawa	288
5. Brzuska	253
6. Huta Brzuska	289
7. Jasienica Sufczyńska	235
8. Jawornik Ruski	161
9. Korzeniec	464
10. Kotów	112
11. Kuźmina	406
12. Leszczawka	291
13. Leszczawa Dolna	657
14. Leszczawa Górna	118
15. Lipa	290
16. Łodzinka Górna + Łodzinka Dolna	118
17. Malawa + Dobrzanka	178
18. Nowa Wieś	101
19. Roztoka	64
20. Rudawka	201
21. Stara Bircza	553
22. Sufczyna	288
23. Wola Korzeniecka	192
24. Żohatyn	166

OGÓŁEM: 6666

4. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy objętych wsparciem GOPS w Birczy.

Na dzień 31.12.2017 r. wsparciem GOPS w Birczy objęto 538 rodzin.

Głównym powodem udzielania pomocy jest:

- ubóstwo	315 rodzin
- bezrobocie	299 rodzin
- niepełnosprawność	139 rodzin
- długotrwała lub ciężka choroba	210 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	35 rodzin

W gminie Bircza obserwuje się, podobnie jak w całym kraju takie problemy jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Od kilku lat coraz wyraźniej dostrzegany jest kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym nie tylko dzieci i młodzieży, ale także wielu rodziców. Jest to często związane z innymi problemami występującymi w rodzinie tj. utrata pracy, brak środków na bieżące utrzymanie.

Na podstawie danych opracowanych na podstawie sprawozdań oraz informacji uzyskanych od pracowników socjalnych GOPS wynika, że w latach 2015 – 2017 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przedstawia się podobnie. Na wysokim poziomie utrzymuje się liczba rodzin, którym przydzielono asystenta. Są to rodziny, które wymagają wsparcia w znacznie szerszym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej (tabela nr 1).

Tabela nr 1. Liczba rodzin którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Rok	Liczba rodzin którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
2015	19
2016	18
2017	19

Źródło: dane własne

5. Analiza SWOT

REALIZACJA LOKALNEGO PROGRAMU NA TERENIE GMINY BIRCZA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wyszkolona kadra pracownicza • Dobra współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny • Otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym • Działanie lokalnych jednostek organizacyjnych, instytucji i organizacji na rzecz lokalnego wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> • Brak fachowej pomocy psychologa dla rodzin i dzieci • Brak wolontariatu • Niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodziny
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych • Rosnąca świadomość społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Złożoność problemów rodziny • Niespójne przepisy prawa • Degradacja relacji rodzinnych

6. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są dzieci i rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej, zagrożone w szczególności ubóstwem, przemocą w rodzinie, problemem uzależnień oraz rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

7. CELE PROGRAMU

7.1 Cel główny

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

7.2 Cele szczegółowe programu:

a) diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

- wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- prace socjalną polegającą na rozpoznawaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.

b) zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:

- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej,
  - objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych,
  - monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia na terenie gminy Bircza,
- c) zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących poprzez:**
- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli instytucji kontaktujących się z rodziną, w tym placówkami służby zdrowia,
  - zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
  - działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin w których opiekunowie pozostają bez pracy,
  - monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, zarówno dzieci, jak i rodziców oraz motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii,
  - motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji,
  - współpracę z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, PCPR, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.
- d) dążenie do reintegracji rodzin poprzez:**
- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracania prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.

8. REALIZATORZY PROGRAMU

Program będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Birczy we współpracy z instytucjami realizującymi zadania w zakresie wspierania rodziny oraz pełniącymi funkcje wspierające:

- a) Urząd Gminy w Birczy – wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny;
- b) Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bircza – zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy dostępu do specjalistycznych

10. MONITOROWANIE PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bircza na lata 2018 – 2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Birczy. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będzie poprzez przedstawienie co roku Radzie Gminy w Birczy sprawozdania z realizacji programu do 31 marca za rok poprzedni.